

**Kaitseministri määruse „Kaitseministri 8. augusti 2022. a määruse nr 16
„Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse põhimäärus” muutmise” eelnõu**

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi *RKIK*) alustas tegevust 01.01.2017 eesmärgiga osutada ministeeriumile ja selle valitsemisala riigiasutustele riigihangete korraldamise ning taristu arendamise ja korrashoiu teenust. Alates *RKIK*-i loomisest on tegevusvaldkondi laiendatud, mistõttu on vaja *RKIK* struktuuri ja juhtimistasandeid korrastada.

Kuna kohalik kaitsetööstus on lahutamatu osa laiast riigikaitsest, on kaitsetööstusvõimekus tähtis osa Eesti riigi julgeolekust. Seetõttu on oluline pikaajaliselt tagada riiklikuks valmiduseks vastupidav tarneahel, kestlik kohaliku kaitsetööstuse võimekus ning uute tehnoloogiate kättesaadavus. Üheks toetavaks vahendiks sellele on kaitsetööstuspargi (kaitsetööstusparkide) loomine, milles tagatakse ettevõtjatele võimalus sõjarelva laskemoona, lahingumoonna ja nende olulise osa tootmise võimalus. Kaitsetööstuspargi olemasolu Eestis kohapeal aitab vähendada sõltuvust välisriikide tarnijatest. Lisaks võib eeldada, et kaitsetööstuspargid elavdavad majandust ning loovad piirkonnas uusi töökohti. *RKIK*-il on võimekus kaitsetööstuspargi arendamise, haldamise ning selle toimimiseks vajaliku taristu rajamise ja kasutamise korraldamiseks.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud *RKIK*-i õigusvaldkonna juht Merle Vilu (merle.vilu@rkik.ee). Määruse eelnõule on teinud juriidilise kontrolli Kaitseministeeriumi õigussakonna nõunik Liina Martinson (liina.martinson@kaitseministeerium.ee). Eelnõule tehakse keeletoimetuse peale koostööstusringi läbimist.

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse kaitseministri 8. augusti 2022. a määruse nr 16 „Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse põhimäärus“ (edaspidi põhimäärus) redaktsiooni RT I, 01.08.2025, 2.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse põhimääruse § 5 lõiget 1 ja lisatakse *RKIK*-i tegevusvaldkonnaks kaitsetööstuspargi arendamise ja haldamise korraldamine. *RKIK* on kaitseministri 08.04.2025. a käskkirja nr 1-2/25/62 „Riigivara kasutusse andmine valikpakkumise teel“ alusel viinud läbi riigivaraseadusest tuleneva valikpakkumise, mille eesmärgiks on toetada Eesti kaitse- ja julgeolekuvaldkonna arengut, andes Eesti Vabariigile kuuluvad kinnistud ettevõtjatele kasutusse hoonestusõiguse kaudu laskemoona, lahingumoonna, sõjalise lõhkematerjali või sõjalise lõhkeaine valmistamiseks või eelnimetatud asjade komponentide valmistamiseks (relvaseaduse (RelvS) § 83³³ lg 1 p-de 1 ja 6 ning

lõhkematerjaliseaduse (LMS) § 2 lg 4 tegevused, mille teostamine toimub RelvS või LMS alusel väljastatava tegevusloa alusel). Valikpakkumuse tingimustes anti osalevatele ettevõtjatele teada, et RKIK plaanib rajada kaitsetööstuspargi alal asuvatele kinnistutele taristu, mis toetab eelnimetatud tootmistegevust. Kaitsetööstuspargi arendamise ja haldamisega seotud tegevused nähakse ülesannetena ette ka RKIK-i põhimääruses. Esimese kaitsetööstuspargi rajamine on Vabariigi Valitsuse 22.08.2025 korraldusega nr 151 „Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu osaline kehtestamine Pärnu 1 ala ja Põhja-Kiviõli ala osas“¹ otsustatud Pärnumaal Ermistu külas.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse RKIK-i tegevusvaldkonna muudatusest tulenevalt ka põhimääruse §-s 6 sätestatud RKIK-i põhiülesandeid, lisades ülesannete loetellu punkti 13², milles nähakse ette, et RKIK-i ülesandeks on kaitsetööstuspargi arendamise ja haldamise korraldamine, sealhulgas kaitsetööstuslikuks tegevuseks vajaliku taristu rajamise ja kasutamise koordineerimine ning sõjarelva laskemoona, lahingumoonna ja lõhkematerjali käitlemine ja sellega seotud tegevuste korraldamine. Kaitsetööstuspargi on olulise riikliku huviga ja märkimisväärse ruumilise mõjuga majandustegevuse piirkond, mille arendamist korraldab Kaitseministeerium ning mis on suunatud riigikaitse eesmärkide saavutamisele ja kus koondatakse tootmisrajatised, taristu ja tugiteenused relvade, laskemoona, lahingumoonna või nende oluliste osade arendamiseks ja tootmiseks. Kaitsetööstuspargi eesmärk on luua riigi poolt ette valmistatud ja turvaline tööstuskeskkond, mille põhitaristu arendamine ja haldamine on RKIK-i ülesanne. Kaitsetööstuspargiga seotud tegevusteks on kinnisvara korrashoid ja tehniline haldamine (ehitiste ja territooriumi füüsilise säilimise ja ohutuse tagamine), julgeoleku ja valve korraldamine, kasutuslepingute sõlmimine, ehitustegevuse ja planeerimise koordineerimine. Kokkuvõtvalt hõlmab kaitsetööstuspargi haldamine riigivara eesmärgipärast ja säästlikku valitsemist, tagades samal ajal spetsiifilised riigikaitsele nõuded ja toetades kaitsetööstuse arengut läbi kinnisvararessursi juhtimise.

Kaitsetööstuspargi alale ehitatakse põhitaristu osana muuhulgas ka hooned sõjarelva laskemoona, lahingumoonna ja nende oluliste osade (sh lõhkematerjali) hoidmiseks ning RKIK-il on õigus tegeleda sõjarelva laskemoona ja lahingumoonna hoidmisega (RelvS § 83⁵⁰ lõiked 1 ja 2). Samuti rajatakse alale lõhkematerjali katseplats ja lõhkematerjali tootmisjääkide hävitamise plats. Sõjarelva laskemoona, lahingumoonna ja nende oluliste osadega seotud käitlemistegevused on seotud otseselt kaitsetööstuspargi arendamise ja toimimise korraldamisega.

Kokkuvõtvalt on RKIK-il RelvS alusel õigus järgmisteks käitlemistoiiminguteks:

- laskemoona ja lahingumoonna hoidmine (§ 83⁵⁰ lg-d 1 ja 2);
- sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonna soetamine (§ 83⁴⁷ lg-d 1 ja 2);
- sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonna edasitoimetamine (§ 83⁵¹ lg 1 ja 2);
- sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonna vedamine (§ 83⁵² lg-d 1 ja 2);
- sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonna hävitamine (§ 83⁵⁹ lg 1).

¹ Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu osaline kehtestamine Pärnu 1 ala ja Põhja-Kiviõli ala osas. – RT III, 26.08.2025, 4.

Eelnõu § 1 punktiga 3 asendatakse põhimääruse 3. peatüki pealkirjas, § 8 punktis 6, § 9 punktis 9 ja § 10 punktis 14 sõna „osakond“ sõnaga „valdkond“. Vaata eelnõu § 1 punkti 4 selgitust.

Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse põhimääruse §-s 7 sätestatud keskuse ülesehitust. Eelnõukohase § 7 lõike 1 alusel on keskuse struktuuriüksusteks seniste osakondade asemel valdkonnad: hangete valdkond, taristuvaldkond, arendusvaldkond. Muudatus on vajalik keskuse struktuuri ja juhtimistasandite korrastamiseks. Eesmärk on vähendada bürokraatiat ja anda peadirektori asetäitjatele konkreetset vastutusvaldkonnad koos reaalse juhtimisfunktsiooniga. Peadirektori asetäitjad hakkavad juhtima konkreetseid valdkondi neile alluvate allüksuste ja vajadusel neile otsealluvate ametnike ja töötajate kaudu. Sätestatakse, et valdkondade koosseisus võib olla allüksusi ning allüksuste ülesanded määratakse struktuuriüksuse põhimäärusega, mille kehtestab RKIK-i peadirektor. Muudatuse tegemise hetkel on plaanis, et allüksustena jäävad valdkonna koosseisu osakonnad ja bürood. Paragrahvi 7 lõikes 4 nähakse ette, et keskuse koosseisu võib kuuluda allüksusi, mis ei kuulu ühegi valdkonna koosseisu ja sellisel juhul need üksused alluvad kas peadirektorile või peadirektori määratud ametnikule või töötajale (nt sise- ja väliskommunikatsiooniga tegelevad töötajad, kelle tegevus hõlmab kõik valdkondi ehk on nn asutuseülene). Sellise allüksuse ülesanded määrab peadirektor käskkirjaga. Lõikes 5 sätestatakse ka võimalus, et RKIK-i koosseisu võivad kuuluda ameti- või töökohad, mis ei ole ühegi valdkonna koosseisus ja mis alluvad peadirektorile või peadirektori määratud ametnikule või töötajale (näiteks sisekontrollijuht). Lõikes 6 sätestatakse, et väljaspool allüksuste koosseisu asuvate ametnike ja töötajate ülesanded määratakse nende ameti- või tööjuhendis.

Eelnõu § 1 punktidega 5 ja 6 muudetakse põhimääruse §-s 8 nimetatud hangete osakond hangete valdkonnaks ja lisatakse ülesannete loetellu punkt 2¹, milles märgitakse, et hanke valdkonna ülesandeks on valitsemisala asutusele vajaliku materjali ja ostetavate teenuste eelarvestamine. Tegemist ei ole sisuliselt uue ülesandega. Nimetatut teeb hangete osakond ka praegu, kuid arvestades, et taristuosakonna ülesannetes on eelarvega seotud ülesanne sätestatud on selguse mõttes vaja ka hangete valdkonna ülesannetes eelarvestamisega seotud ülesanne põhimääruse tasandil sätestada.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse põhimääruse § 8 punktiga 5¹ ning määratakse hangete valdkonna ülesandena NATO ja Euroopa Liidu Nõukogu otsuste ning rahvusvaheliste kokkulepetest tulenevate ülesannete täitmine. Ülesannet ei olnud seni põhimääruses ühegi struktuuriüksuse ülesandena määratletud, mistõttu eelnõuga täpsustatakse, et see ülesanne kuulub hangete valdkonna ülesande alla. Nimetatud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevad ülesanded on tihedalt hangete valdkonnaga seotud, mistõttu on selle ülesande asumine hangete valdkonna vastutusalas loogiline. Seni on kõnesolevat ülesannet täitnud töötajad olnud üldosakonna koosseisus, muudatuse alusel viiakse need töökohad hangete valdkonna koosseisu.

Eelnõu § 1 punktidega 8 ja 9 muudetakse põhimääruse §-s 9 taristuosakond taristuvaldkonnaks ning täiendatakse taristuvaldkonna ülesannete loetelu punktiga 1¹, milles sätestatakse taristuvaldkonna ülesandeks kaitsetööstuspargi teenuse osutamisega seotud tegevuste korraldamine, sh sõjarelva laskemoona, lahingumoon ja nende olulise osa käitlemine. Seega on kaitsetööstuspargi baastaristu ettevalmistamine ja kaitsetööstuspargi teenuse osutamine taristuvaldkonna ülesandeks.

Eelnõu § 1 punktidega 10-13 muudetakse põhimääruse §-s 10 üldosakond arendusvaldkonnaks ja täiendatakse selguse mõttes valdkonna ülesandeid. Valdkonna nimetuses sõna „arendus“ avab rohkem valdkonnalt oodatavat panust RKIK-i ülesannete

täitmisele, kui eelnev nimetus üldosakond seda tegi. Arendusvaldkonnal on lisaks asutusele tugiteenuste pakkumisele ka selge ülesanne tagada RKIK-i tööprotsesside tõhustamiseks vajalike arenduste elluviimine, sealhulgas leida selleks parimad digitaalsed lahendused. Sellega seoses lisatakse põhimäärusesse arendusvaldkonna ülesannetena kvaliteedijuhtimise korraldamine (§ 10 p 5¹); keskuse strateegiline planeerimine, keskuse ülest arendusprojektide algatamine ja koordineerimine/juhtimine, uuenduslike lahenduste väljatöötamine ning andmehalduse ja info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonna koordineerimine (§10 p 13¹). Lisaks muudetakse punktis 13 nimetatud ülesannet ja määratakse arendusvaldkonna ülesandeks RKIK-i kriisi- ja sõjaolukorraks valmisoleku tagamine. Seni üldosakonna ülesannetena olnud RKIK-i füüsilise julgeoleku ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse tagamise funktsioon viiakse arendusvaldkonna ülesannetest välja peadirektori otsealluvusse.

Eelnõu § 1 punktid 14-19 on seotud RKIK-i juhtimiskorralduse muutmisega, et tagada asutuse töökorralduses selgem ülesannete jaotus ja efektiivsem juhtimine. Muudatuse kohaselt on RKIK-is senise kahe peadirektori asetäitja asemel kolm peadirektori asetäitjat (eelnõu § 1 p 15), kes hakkavad edaspidi juhtima konkreetseid valdkondi (eelnõu § 1 p 16). Varasemalt täitsid peadirektori asetäitjad peamiselt koordineerivat ja nõuandvat rolli ning neil ei olnud otsest vastutust konkreetsete struktuuriüksuste juhtimise eest.

Muudatuse eesmärk on tugevdada juhtimisahelat, luua selgem vastutusvaldkond ning parandada strateegiliste otsuste sidumist igapäevase juhtimisega. Kui peadirektori asetäitjad juhivad otseselt valdkondi temale alluvate allüksuste, ametnike ja töötajate kaudu, on juhtimistasandid paremini seotud, otsustusprotsessid muutuvad kiiremaks ning vastutus tulemuste eest on selgemini määratletud. Bürokraatiat on seega vähem. Samuti võimaldab uus korraldus paremini kasutada peadirektori asetäitjate kompetentsi ja kogemust asutuse tegevuse juhtimisel ning tagada, et strateegilised prioriteedid jõuavad tõhusamalt valdkondade igapäevasesse töösse. Seega aitab muudatus kaasa keskuse juhtimise selgusele, vastutuse paremale jaotusele ning tulemuslikumale tegevusele. Peadirektori asetäitjate vastutusvaldkonnad, õigused ja ülesanded määratakse peadirektori poolt kehtestatavates struktuuriüksuste põhimäärustes ning ametijuhendites. Paragrahv 13 tunnistatakse kehtetuks, kuna peadirektori asetäitja valdkonna juhtimist käsitletakse §-s 12¹.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määrase jõustumine. Määrus on kavandatud jõustuma 1. mail 2026. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega ei kaasne mõjusid demograafiale, majandusele, loodus- ja elukeskkonnale, kohaliku omavalitsuse korraldusele ega regionaalarengule. Arvestades muudatuste sisu, on muudatustel otsene mõju RKIK-i töökorraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisega seoses on vaja ellu viia RKIK-i struktuurimuudatusest tulenevaid personaliga seotud tegevusi, kuid sellega ei teki riigile lisakulusid ega tulusid. Mõnel ametnikul/töötajal (nt osakonnajuhatajad) võib tekkida koondamissituatsioon. Personalimuudatustest tingitud võimalikud kulud kaetakse RKIK-i eelarvest. Eelnõus kavandatud ümberkorraldustega RKIK-i koosseisus olevate ameti- ja töökohtade arv esialgu ei muutu. Kaitsetööstuspargi valmimisel (kõige varem 2027. a teises pooles) võib olla vajadus kaitsetööstuspargi teenust tagavate töökohtade järele, mida kehtivas RKIK-i koosseisus veel arvestatud ei ole.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. mail 2026.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile.